

PIRLS

En norsk kortversjon av den
internasjonale rapporten om
10-åringers lesekunnskaper

Senter for
leseforskning

Senter for leseforskning
ISBN: 82-7649-030-1
Opplag: 2000 eks.

På oppdrag for Senter for leseforskning:
Lay-out og gjennomføring: Bindestreken Reklame v/Rønnaug Foss Alsvik
Trykk: Aase Grafiske A/S

Forord

Denne rapporten er et kort sammendrag av den omfattende internasjonale rapporten. Dette er gjort for å gjøre det lettere å komme i gang med å sette seg inn i den enorme mengden med informasjon som ligger i de internasjonale dataene. Den informasjonen som presenteres i denne "kortversjonen", omfatter i de fleste tilfellene bare sammenligninger av de tre nordiske landene som har deltatt i PIRLS (Island, Norge og Sverige), men det er også her kanskje den mest fruktbare sammenligningen ligger. Det internasjonale gjennomsnittet er også tatt med i de fleste grafiske fremstillinger.

Et problem når man finner forskjeller i internasjonale undersøkelser, er å avgjøre om forskjellene skyldes for eksempel språk, kultur eller eventuelt skolesystem. De tre nordiske landene er imidlertid såpass like i grunnforutsetninger at det kan være mye å lære av hverandre i forhold til hva som kan være forklaringer på de forskjellene man finner. Man skal imidlertid ikke glemme at det ikke er enkelt å overføre erfaringer direkte fra et land til et annet, og at det er i tålmodig og systematisk utvikling av vårt eget skolesystem at forbedringsmulighetene ligger.

Senter for leseforskning, april 2003

Ragnar Gees Solheim

Finn Egil Tønnessen

Figur oversikt

Fig. 1	Fordeling av leseresultat	8
Fig. 2	Kjønn og gjennomsnittlig leseferdighet	10
Fig. 3	Litterære tekster og faktatekster	11
Fig. 4	Leseaktiviteter i hjemmet i tidlig alder	12
Fig. 5	Leseaktivitet i hjemmet og leseresultat	12
Fig. 6	Pedagogiske ressurser i hjemmet	13
Fig. 7	Pedagogiske ressurser i hjemmet og leseresultat	13
Fig. 8	Foreldrenes holdning til lesing	14
Fig. 9	Foreldrenes holdning til lesing og leseresultat	14
Fig. 10	Aktiviteter som lærerne gjennomfører minst ukentlig for å utvikle elevenes leseferdighet	15
Fig. 11	Vektlegging på lesing i skolen	16
Fig. 12	Gjennomsnittlig antall elever som trenger støtteopplæring i klassen	17
Fig. 13	Hva lærerne gjør når elevene sakker akterut i lesing	18
Fig. 14	Prosentandel elever som ikke snakker norsk som første språk	19
Fig. 15	Prosentandel elever fordelt på samleskåre som angir elevens holdning til lesing	20
Fig. 16	Gjennomsnittlig leseresultat fordelt på samleskåre som angir elevens holdning til lesing	20
Fig. 17	Prosentandel jenter fordelt på samleskåre som angir deres holdning til lesing	21
Fig. 18	Prosentandel gutter fordelt på samleskåre som angir deres holdning til lesing	21
Fig. 19	Prosentandel elever fordelt på fire alternativ som angir lesing utenom skolen	22
Fig. 20	Lesing utenom skolen og leseresultat	22

Bakgrunnen for PIRLS

Bak PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study) står The International Association for the Evaluation of Educational Achievement (IEA). I 1991 var IEA ansvarlig for den første internasjonale leseundersøkelsen som Norge deltok i, en undersøkelse som omfattet 9-åringer og 14-åringer i 32 land. På slutten av 90-tallet tok IEA initiativet til en ny leseundersøkelse, PIRLS 2001.

Argentina	Italia	Russland
Belize	Kuwait	Singapore
Bulgaria	Kypros	Skottland
Canada	Latvia	Slovakia
Colombia	Litauen	Slovenia
England	Makedonia	Sverige
Frankrike	Marokko	Tsjekia
Hellas	Moldova	Tyrkia
Hong Kong	Nederland	Tyskland
Iran	New Zeeland	Ungarn
Island	Norge	USA
Israel	Romania	

PIRLS 2001

PIRLS 2001 omfatter vel 150 000 elever i 5777 skoler i 35 land. I Norge deltok 3459 elever fra 198 klasser på 136 skoler. Deltagelsesprosenten på skolenivå er 89 og svarprosenten hos elevene er 92. Utvalget ble trukket av Statistisk sentralbyrå i samarbeid med IEA.

I tillegg til selve leseprøven ble elevene bedt om å besvare et spørreskjema med spørsmål om lesevaner, arbeidsvaner og interesser. Elevens foreldre/foresatte besvarte også et spørreskjema om aktiviteter, interesser og ressurser i hjemmet. Lærerne fylte ut et omfattende spørreskjema om bl.a. pedagogiske

metoder og aktiviteter i leseundervisningen og rektorene har gitt informasjon om skolens ressurser og ramme faktorer.

Organisering av arbeidet i PIRLS

IEA sentralt har hatt ansvaret for å utvikle leseprøvene og spørreskjemaene. Dette har skjedd i et omfattende og nært samarbeid med de enkelte deltakerlandene. Etter at prøvehefter og spørreskjema var ferdigstilt på engelsk ble det foretatt nasjonale oversettelser. Disse ble så kontrollert av en uavhengig faginstans som rapporterte direkte til IEA. Nyanser og avvik i oversettelsene ble så avklart før materialet ble ferdigstilt. Utformingen av materialet har foregått innen en felles mal, slik at illustrasjoner og layout er identisk i alle land.

I Norge har en prosjektgruppe ved Senter for leseforskning, Høgskolen i Stavanger, hatt ansvaret for gjennomføringen av PIRLS. Senter for leseforskning fikk oppdraget fra Læringscenteret, som har hatt det formelle ansvaret for arbeidet i Norge.

Lesing i PIRLS

I PIRLS vektlegges forståelsesaspektet i lesing og at vi stort sett leser av to grunner. Vi leser for vår fornøynelses skyld og vi leser fordi vi er ute etter kunnskap/informasjon. Prøvene inneholder derfor både "litterære" tekster og "fakta" tekster. Informasjon om forståelse får man gjennom spørsmål knyttet til fire forskjellige områder:

- Hente ut informasjon
- Trekke enkle slutninger
- Tolke og sammenholde informasjon
- Vurdere språk, innhold og virkemidler i teksten

I PIRLS er ca. 60% av spørsmålene flervalgsspørsmål (fire svaralternativ) og ca. 40% har åpne svaralternativ hvor elevene selv må skrive svaret. De åpne spørsmålene gir fra 1-3 poeng, og for hvert spørsmål blir det oppgitt hvor mange poeng man kan få (i tillegg til at dette også er angitt i prøveheftene).

Leseprøvene og gjennomføringen av leseundersøkelsen

Prøvematerialet i PIRLS består av ni hefter med to lesetekster i hvert hefte. Seks ulike tekster er kombinert på forskjellige måter i de ni heftene. I tillegg er det et tiende hefte som består av to tekster som ikke varierer. De 9+1 heftene ble rotert etter et bestemt system som sikret at alle tekstene ble brukt like mye.

Ved gjennomføringen av prøven fikk elevene 40 minutter pr. tekst med en 15 minutters pause imellom. Etter å ha gjennomført leseprøven fikk elevene en fem minutters pause før de ble bedt om å besvare spørsmål om interesser og aktiviteter.

Retting og bearbeid- ing av data

I tillegg til at skolene hadde ansvaret for gjennomføringen av leseprøvene, hadde de også ansvar for å samle inn de forskjellige spørreskjemaene. Fra skolen ble alt materiell sendt til Senter for leseforskning. Her ble rettingen gjennomført av et eget rettekorp som var spesielt skolert i forhold til vurdering og skåring av de "åpne" svaralternativene. Hvert fjerde hefte ble rettet to ganger av forskjellige personer for å

kontrollere skåringen av de åpne svaralternativene. Denne kontrollen viser stor reliabilitet, i gjennomsnitt et samsvær på 92%. Resultatene fra leseprøven og informasjonen fra de forskjellige spørreskjemaene ble så lagt inn på data som ble videresendt til IEA sentralt. Den videre databehandlingen for alle deltagerlandene har så foregått sentralt i IEA.

Rapportering i PIRLS

IEA har ansvaret for en samlet rapportering av data fra alle deltagerlandene i en internasjonal rapport. I tillegg kan de enkelte landene lage nasjonale rapporter. I Norge har en valgt å gi en oversikt over de norske resultatene før publiseringen av de internasjonale dataene (<http://ressursbanken.is.no>). I tillegg vil det komme norske delrapporter om forskjellige emner.

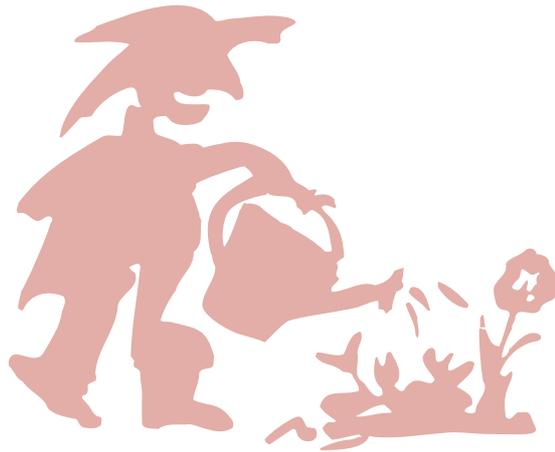
IEA har også utgitt flere publikasjoner i forbindelse med PIRLS. Det er utgitt rapporter om det lesefaglige grunnlaget i PIRLS (<http://isc.bc.edu/pirls2001/framework.html>) og de tekniske sidene ved gjennomføringen av PIRLS (<http://isc.bc.edu/pirls2001/technical.html>). I tillegg er det utgitt en "PIRLS 2001 Encyclopedia", der det for første gang er samlet informasjon fra alle deltagerlandene om geografiske, politiske og økonomiske forhold sammen med en omfattende oversikt over skolesystemets organisering, leseopplæring og lærerutdanning. Alle landene har i sine presentasjoner fulgt samme mal, noe som letter sammenligningen over landegrensene. PIRLS Encyclopedia finnes på: <http://isc.bc.edu/pirls2001/pdf/encyclopedia.pdf>

Norsk kortversjon av den internasjonale rapporten

Den internasjonale rapporten er omfattende og detaljert. En har derfor valgt å utarbeide en kortversjon som trekker fram noen sentrale funn. I tillegg har en også i de fleste tilfellene valgt å begrense sammenligningene til å omfatte de nordiske landene som har deltatt i PIRLS (Island, Norge, Sverige) fordi forskjeller mellom alle de 35 landene lett blir forvirrende. En kortversjon av en så omfattende rapport vil basere seg på skjønn og vil alltid mangle mange detaljer. Kortversjonen erstatter således på ingen måte all den interessante informasjonen som ligger i hovedrapporten (<http://isc.bc.edu/pirls2001i/publications.html>).

PIRLS og andre leseundersøkelser

Det er vanskelig å sammenligne PIRLS direkte med andre leseundersøkelser, selv om det finnes likhetstrekk. IEA-undersøkelsen fra 1991 hadde elever som i alder er ganske nær elevene i PIRLS, men mye har skjedd i norsk skole mellom de to undersøkelsene. Bl.a. har Reform 97 ført til at elevene i 2001 går i 4. klasse, mens de i 1991 gikk i 3. klasse. Valg av teksttyper er også en del endret. Direkte sammenligninger med OECD's PISA-undersøkelse (Program for International Student Assessment) fra 2000 er også problematiske, først og fremst fordi elevene er så mye eldre (15 år). På tross av disse begrensningene er det en del generelle forhold som kan sammenlignes, for eksempel plassering internasjonalt, generelle forhold som kan ha sammenheng med leseresultat og spredning.

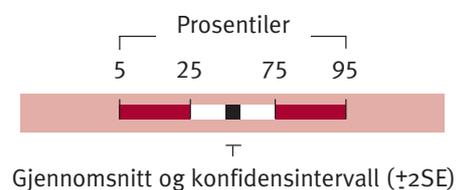

Gjennomsnittlige leseferdigheter og stor spredning

Fig. 1 Fordeling av leseresultat

Land	Leseferdighet	Gjennomsnitt	År på skolen	Gjennomsnittsalder
Sverige		561	4	10,8
Nederland		554	4	10,3
England		553	5	10,2
Bulgaria		550	4	10,9
Latvia		545	4	11,0
Canada		544	4	10,0
Litauen		543	4	10,9
Ungarn		543	4	10,7
USA		542	4	10,2
Italia		541	4	9,8
Tyskland		539	4	10,5
Tsjekkia		537	4	10,5
New Zealand		529	5	10,1
Skottland		528	5	9,8
Singapore		528	4	10,1
Russland		528	3/4	10,3
Hong Kong		528	4	10,2
Frankrike		525	4	10,1
Hellas		524	4	9,9
Slovakia		518	4	10,3
Island		513	4	9,7
Romania		512	4	11,1
Israel		509	4	10,0
Slovenia		502	3	9,8
Intern. gj.snitt		500	4	10,3
Norge		499	4	10,0
Kypros		494	4	9,7
Moldova		492	4	10,8
Tyrkia		449	4	10,2
Makedonia		442	4	10,7
Colombia		422	4	10,5
Argentina		420	4	10,2
Iran		414	4	10,4
Kuwait		396	4	9,9
Marokko		350	4	11,2
Belize		327	4/5	9,8

Forklaring fig. 1

Med et internasjonalt gjennomsnitt på 500 blir det norske resultatet på 499 helt gjennomsnittlig. Det er de svenske elevene som gjør det best og Island ligger også foran Norge.

I 1991 (IEA-undersøkelsen) hadde norske 3. klassinger resultater godt over det internasjonale gjennomsnittet, mens de svenske elevene bare lå litt foran de norske. På PISA-undersøkelsen fra 2000 ser vi imidlertid at de norsk 15-åringene har gjennomsnittlige leseferdigheter sammenlignet med det internasjonale utvalget. PISA og PIRLS plasserer således norske elever "midt på treet" i leseferdighet.

Ser vi på antall år på skolen så er elevene i langt de fleste landene i 4. klasse. Gjennomsnittsalderen vil imidlertid variere i og med at alder for skolestart er forskjellige i de enkelte landene. De norske elevene er litt yngre enn det internasjonale gjennomsnittet, mens vi i nordisk sammenheng ser at islendingene er noe yngre og svenskene noe eldre.

Norge har generelt en relativt stor spredning, også om vi sammenligner oss med Sverige og Island. Spesielt synes Sverige å kombinere et godt resultat og liten spredning. Den store norske spredningen

gir grunn til ettertanke, spesielt fordi det norske skolesystemet vektlegger enhetstanken. Den norske rapporten viser at det også er betydelige forskjeller mellom klassene. Det interessante er at det er en sammenheng mellom høyt gjennomsnitt i klassen og liten spredning. Tilsvarende er det stor spredning i klasser med lavt gjennomsnitt. Høyt gjennomsnitt synes heller ikke å ha sammenheng med at det er noen få gode lesere som trekker opp, men at det er mange gode lesere i klassen. Denne sammenhengen mellom gjennomsnitt og spredning i klassene fant man også i IEA-undersøkelsen i 1991.

Forskjeller mellom jenter og gutter

Fig. 2 Kjønn og gjennomsnittlig leseferdighet

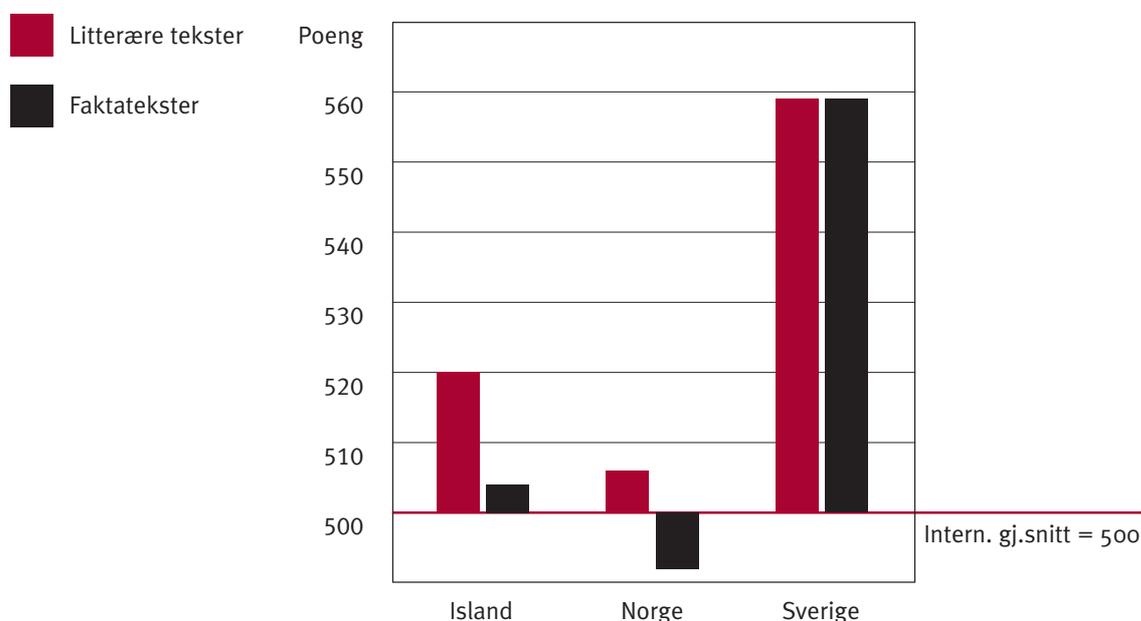
Land	Jenter gj.snitt	Gutter gj.snitt	Forskjell	Forskjell jenter/gutter	
				Jenter gjør det bedre	Gutter gjør det bedre
Italia	545	537	8		
Frankrike	531	520	11		
Tsjekkia	543	531	12		
Colombia	428	416	12		
Russland	534	522	12		
Tyskland	545	533	12		
Nederland	561	547	14		
Ungarn	550	536	14		
Romania	519	504	14		
Slovakia	526	510	16		
Litauen	552	535	17		
Skottland	537	519	17		
Canada	553	535	17		
USA	551	533	18		
Island	522	503	19		
Argentina	429	410	19		
Hong Kong	538	519	19		
Tyrkia	459	440	19		
Intern. gj.snitt	510	490	20		
Marokko	361	341	20		
Hellas	535	514	21		
Makedonia	452	431	21		
Norge	510	489	21		
Slovenia	513	491	22		
Latvia	556	534	22		
Israel	520	498	22		
Sverige	572	550	22		
England	564	541	22		
Kypros	506	483	23		
Bulgaria	562	538	24		
Singapore	540	516	24		
Moldova	504	479	25		
New Zeeland	542	517	25		
Iran	526	399	27		
Belize	341	314	27		
Kuwait	422	373	49		

Tabellen på forrige side viser at i alle de 35 landene leser jentene bedre enn guttene. I Norge er forskjellene relativt store, og når det gjelder jentenes bedre leseferdigheter er Island, Norge og Sverige ganske like. IEA-undersøkelsen fant også i 1991 at jentene leste bedre enn guttene, og PISA-undersøkelsen fant det

samme: store forskjeller i jentenes favør blant 15-åringene. Den norske rapporten viser at forskjellene mellom jenter og gutter er størst blant de svakeste leserne. Blant de 25% dårligste på samlet leseferdighet er det 63% jenter og 37% gutter. Blant de 25% beste leserne er det betydelig jevnere: 54% jenter og 46% gutter.

Resultat i lesing av litterære tekster og faktatekster

Fig. 3 Litterære tekster og faktatekster

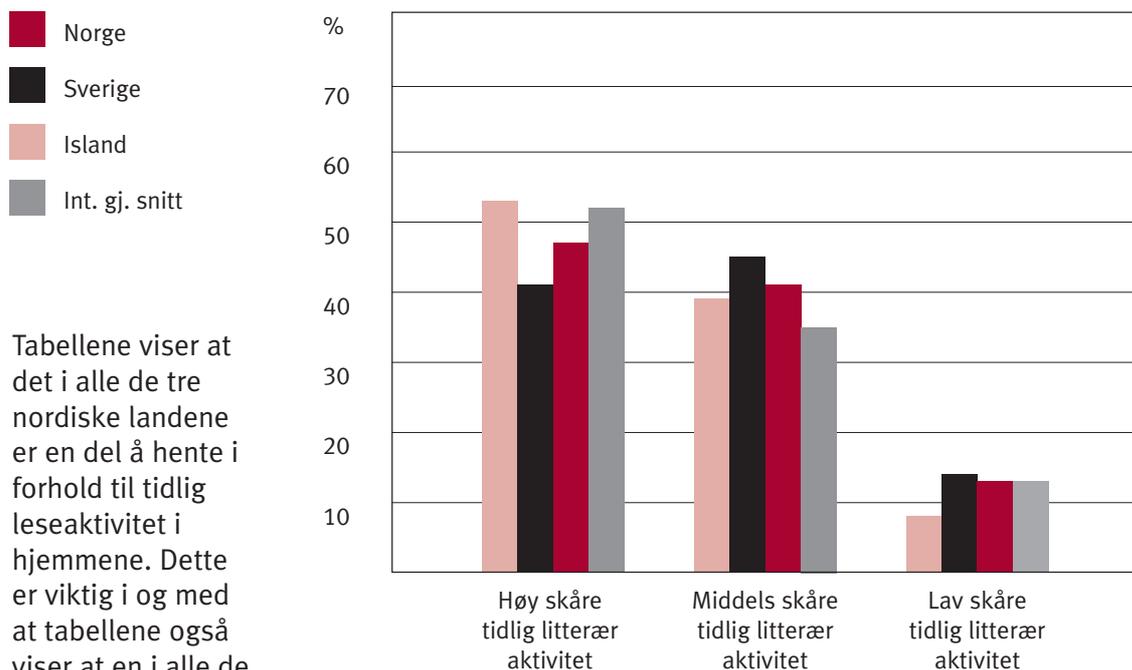
Tabellen viser at norske elever har leseferdigheter litt over gjennomsnittet når de leser litterære tekster. Sverige har det beste resultatet i PIRLS, og også på Island leser elevene litterære tekster bedre enn de norske elevene. Tabellen viser også at de norske resultatene på faktatekster ligger under gjennomsnittet. Elevene på Island leser også dårligere når de arbeider med faktatekster, men de ligger fortsatt rett over gjennomsnittet. De svenske elevene er de beste leserne samlet sett også av denne teksttypen.

Ser man på forskjellene mellom de to teksttypene, finner man at forskjellene på Island og i Norge er svært like. På Island er det 16 poeng og i Norge er det 14 poeng i forskjell i favør av litterære tekster. I Sverige derimot er det ingen forskjeller mellom de to teksttypene. Deltagerlandene i PIRLS er delt nesten nøyaktig i to, med forskjeller som tenderer i favør av litterære tekster i den ene gruppen og forskjeller i favør av faktatekster i den andre gruppen. I 10 land er det ingen signifikante forskjeller mellom de to teksttypene.

Forhold i hjemmet som kan ha betydning for leseferdighet

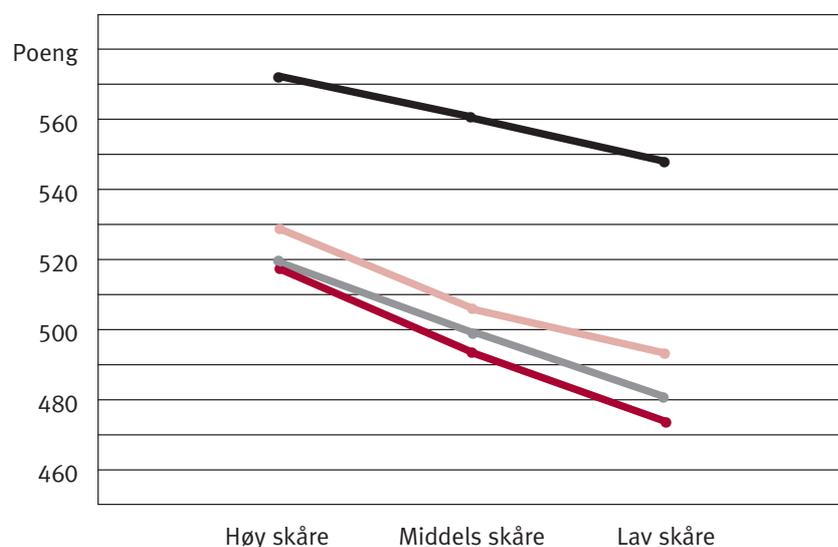
Tabellene under baserer seg på en samleskåre for følgende aktiviteter før skolestart: lese bøker, fortelle historier, synge sanger, leke med alfabetleker (for eksempel bokstavklosser), leke ordleker, lese høyt skilt og merkelapper. Spørsmålene er besvart av foreldre/foresatte.

Fig. 4 Leseaktiviteter i hjemmet i tidlig alder

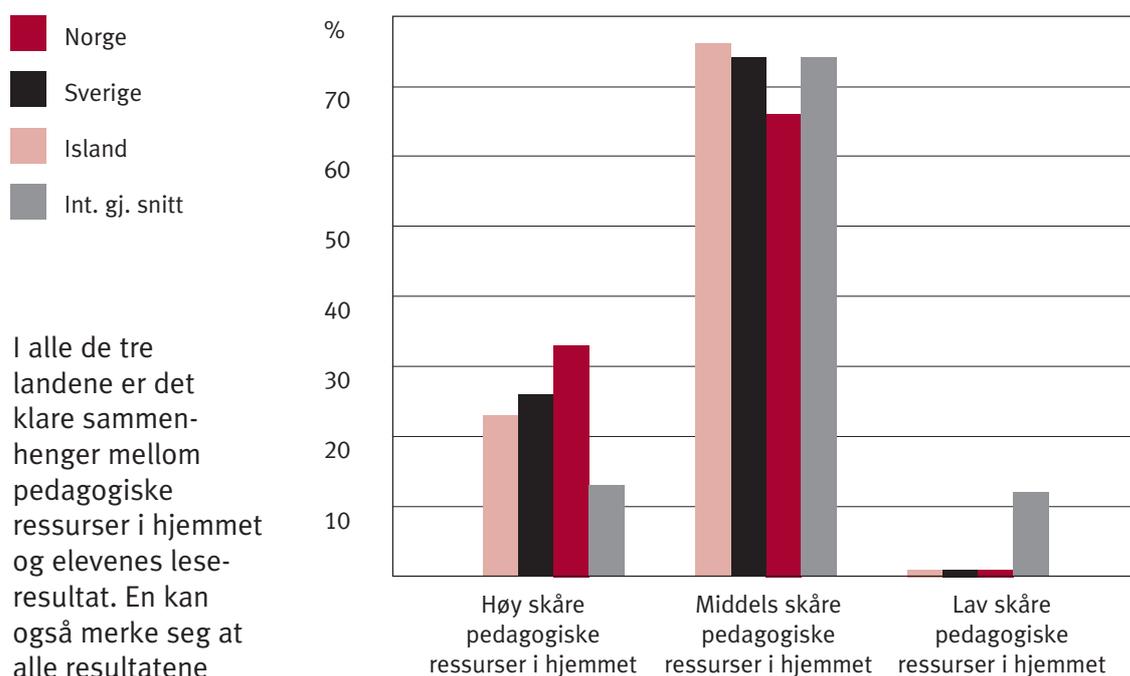
Tabellene viser at det i alle de tre nordiske landene er en del å hente i forhold til tidlig leseaktivitet i hjemmene. Dette er viktig i og med at tabellene også viser at en i alle de tre landene finner en klar sammenheng mellom leseaktiviteter i hjemmet i tidlig alder og samlet resultat i lesing. Det interessante er at en også i PISA 2000 finner sammenhenger mellom leses resultat og hvor ofte eleven ble lest for da de var små (besvart av elevene selv).

Fig. 5 Leseaktivitet i hjemmet og leseresultat

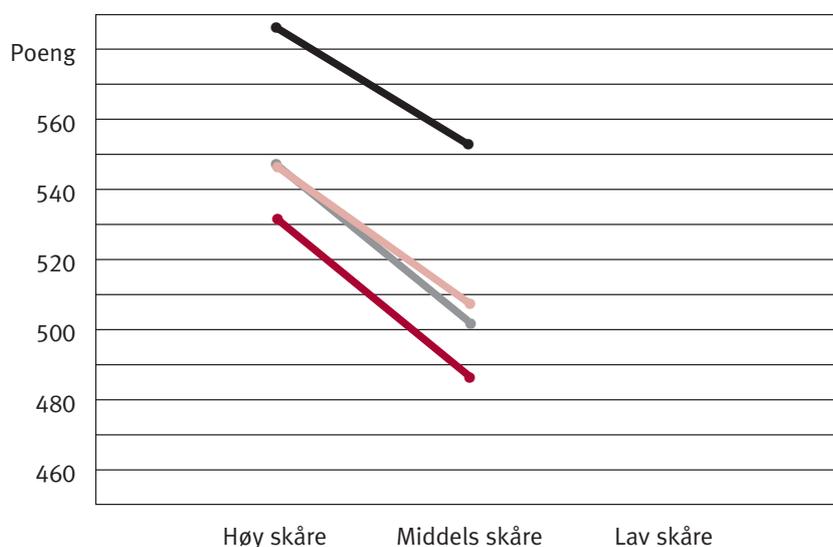
Tabellene under baserer seg på en samleskåre utregnet på grunnlag av informasjon gitt av foreldre/foresatte og elever. Følgende pedagogiske ressurser i hjemmet er inkludert i samleskåren: antall bøker i hjemmet, antall barnebøker i hjemmet, pedagogiske ressurser (datamaskin, egen skrivepult, egne bøker (elevene), daglig tilgang til avis, foreldrenes utdanning.

Fig. 6 Pedagogiske ressurser i hjemmet

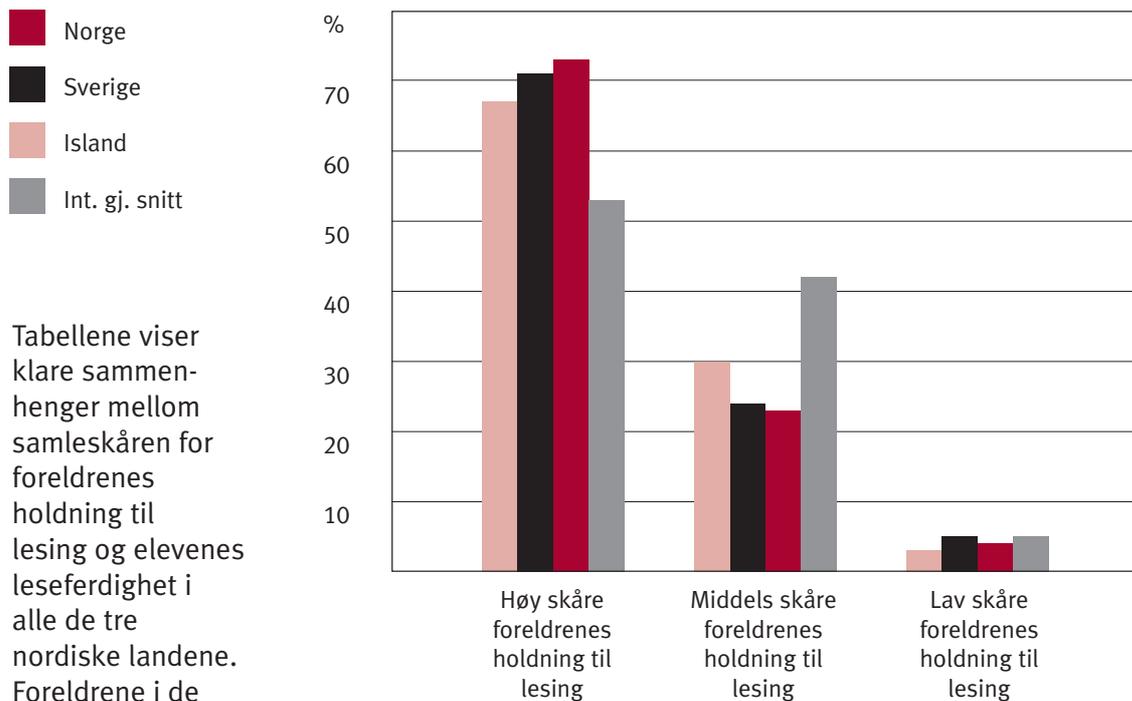
I alle de tre landene er det klare sammenhenger mellom pedagogiske ressurser i hjemmet og elevenes lese-resultat. En kan også merke seg at alle resultatene fordeler seg på "høy" og "middels" skåre. I PIRLS sammenheng ligger de tre nordiske landene blant de syv landene som kommer best ut på denne samleskåren. Verken IEA 1991 eller PISA 2000 har data som gjør det mulig å sammenligne med samleskåren for pedagogiske ressurser i hjemmet.

Fig. 7 Pedagogiske ressurser i hjemmet og leseresultat

Denne tabellen baserer seg på en samleskåre satt sammen av foreldrenes svar på følgende utsagn: 1) Jeg leser bare når jeg må, 2) Jeg liker å snakke med andre om bøker, 3) Jeg liker å bruke fritiden til å lese bøker, 4) Jeg leser bare når jeg trenger informasjon, 5) Lesing er en viktig aktivitet i hjemmet.

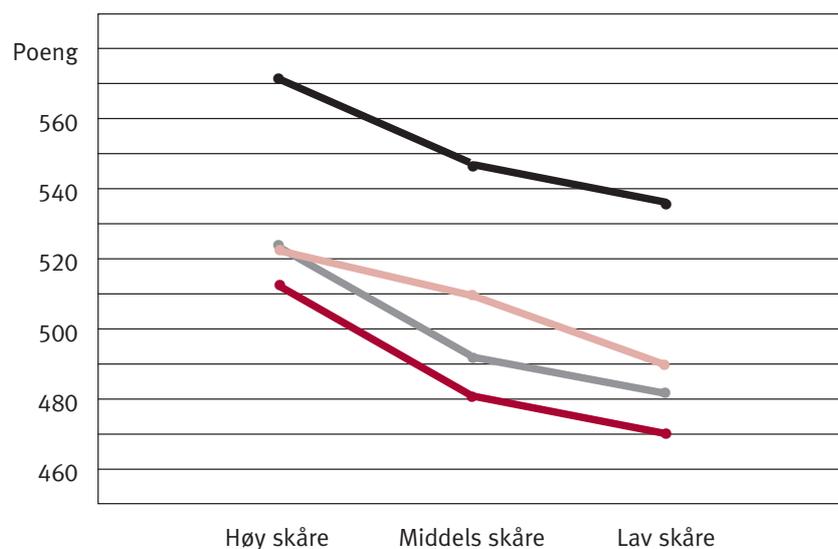
Fig. 8 Foreldrenes holdning til lesing

Tabellene viser klare sammenhenger mellom samleskåren for foreldrenes holdning til lesing og elevenes leseferdighet i alle de tre nordiske landene. Foreldrene i de nordiske landene har noen av de mest positive holdningene til lesing i hele PIRLS.

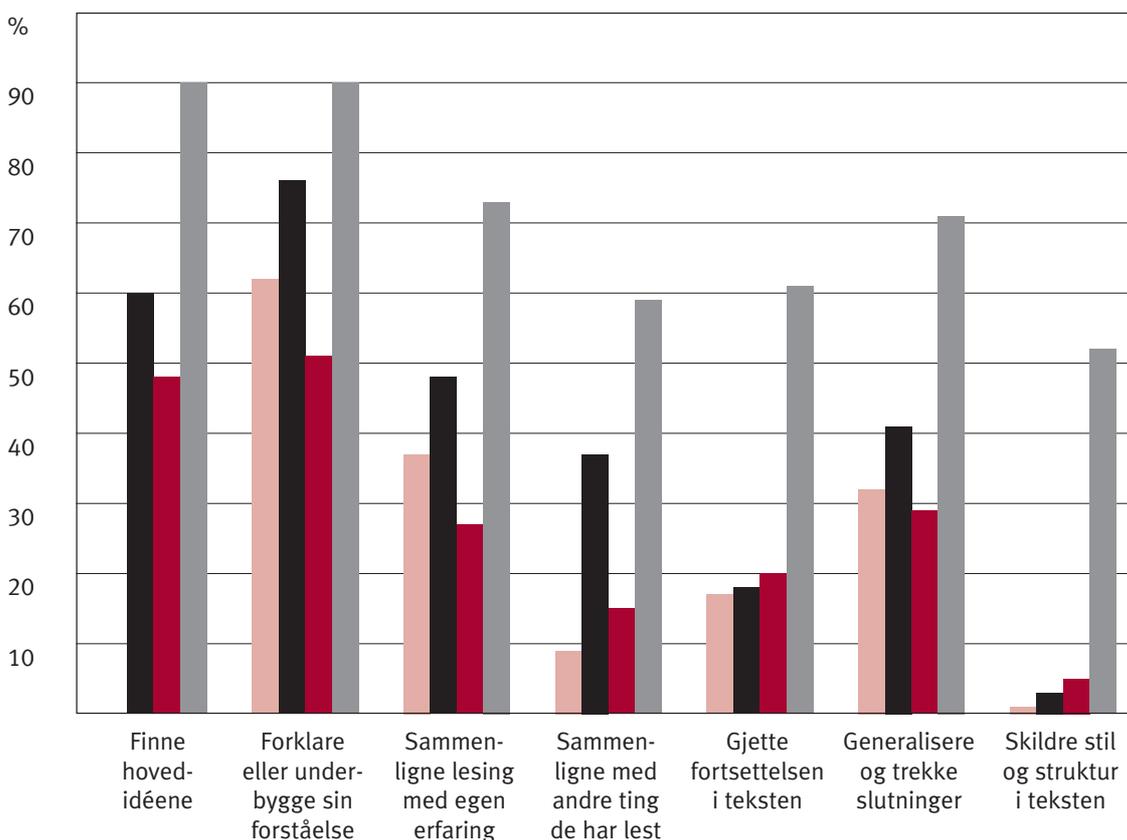
Rangeringen her viser følgende rekkefølge for de seks første landene: Ungarn, Norge, Sverige, Skottland, England og Island. Direkte sammenligninger med IEA 1991 og PISA 2000 er ikke mulig.

Fig. 9 Foreldrenes holdning til lesing og leseresultat

Leseopplæring i klassen

Fig. 10 Aktiviteter som lærerne gjennomfører minst ukentlig for å utvikle elevenes leseferdighet. Søylene viser prosent elever i klasser hvor læreren ber dem:

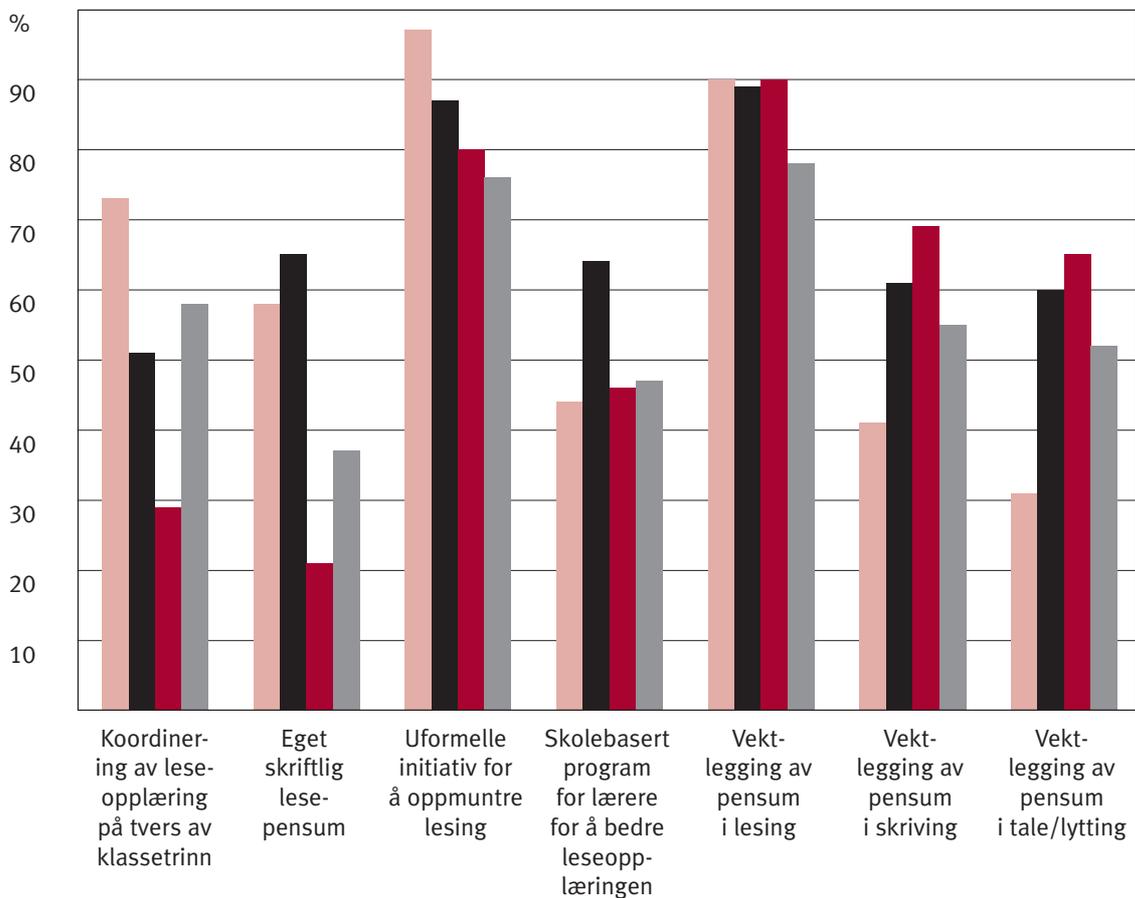
Det er mange detaljer i denne tabellen, men hovedinntrykket er at det spesielt i svensk skole arbeides mer med lærings- og lesestrategier enn i Norge.

I den norske rapporten ser en at arbeid med lærings- og lesestrategier ikke er ukjent i norske klasserom, men det skjer mindre jevnt og systematisk enn i mange andre land. Det er synd, fordi det nettopp er de små, systematiske “dryppene” som er viktig for at elevene skal utvikle gode lærings- og lesestrategier.

PISA 2000 påpeker også at norske elever ikke synes å ha gode læringsstrategier.

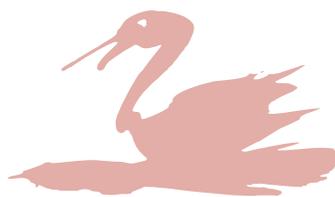

Fig. 11 Vektlegging på lesing i skolen. Prosentandel elever som har skoler som vektlegger:

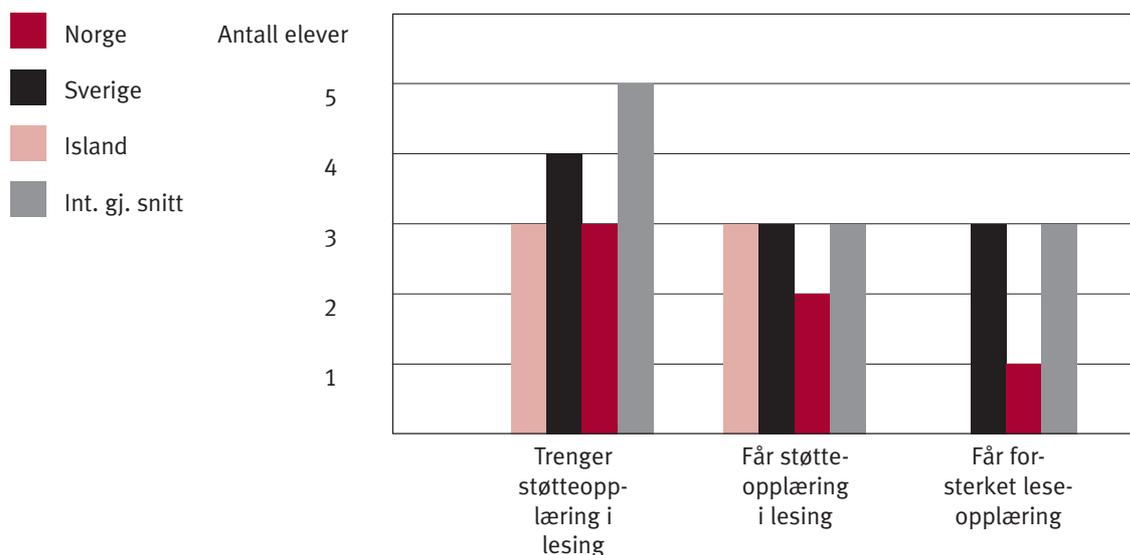

Tabellen gir et litt broket bilde av de forskjellige aktivitetene i de tre nordiske landene. Det er imidlertid en tendens til at Norge ikke ofte er det landet hvor det satses mest på de nevnte tiltakene. Opplysningene her er gitt av rektor på

skolen og det er et interessant spørsmål i hvor stor grad disse formelle rammene påvirker den enkelte lærers arbeid i klassen. Her er det behov for supplerende opplysninger.

Fig. 12 Gjennomsnittlig antall elever som trenger støtteopplæring i klassen

På Island ser det ut som om lærerne mener det er samsvar mellom de elevene som trenger støtteopplæring i lesing og de som får slik støtte. Det er imidlertid ingen elever på Island som får forsterket leseopplæring.

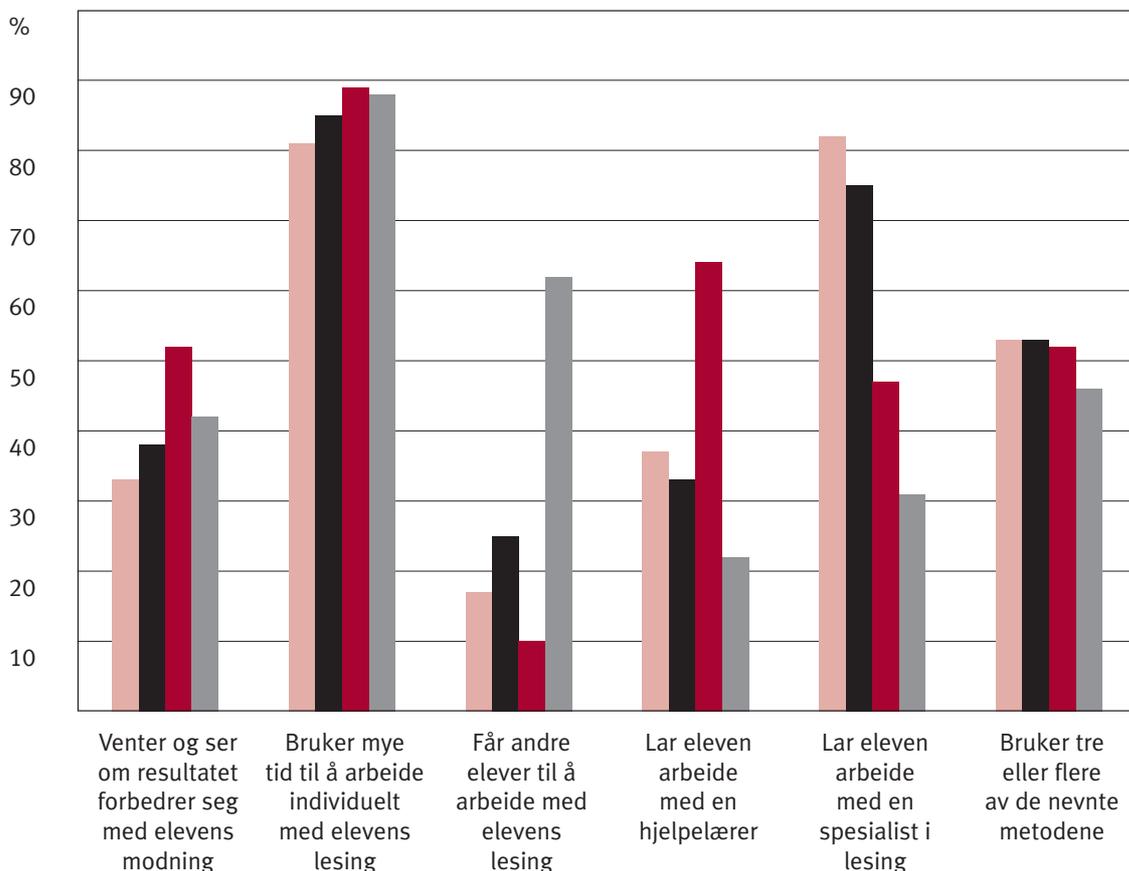
I Norge mener lærerne at det i gjennomsnitt er tre elever i klassene som trenger støtteopplæring i lesing, mens det i gjennomsnitt er to elever som får slik hjelp. I gjennomsnitt er det en elev pr. klasse som får forsterket leseopplæring.

I Sverige er det i gjennomsnitt fire elever som trenger støtteopplæring i lesing og tre elever får slik hjelp i hver klasse. Tre elever får forsterket leseopplæring i

gjennomsnitt i hver klasse i Sverige. Sverige ligger på topp når det gjelder leseferdighet i PIRLS, og det er interessant å se at både behovet som registreres for hjelp og også den hjelpen som blir gitt, er betydelig større enn i Norge og på Island.

Fig. 13
Hva lærerne gjør når elevene sakker akterut i lesing

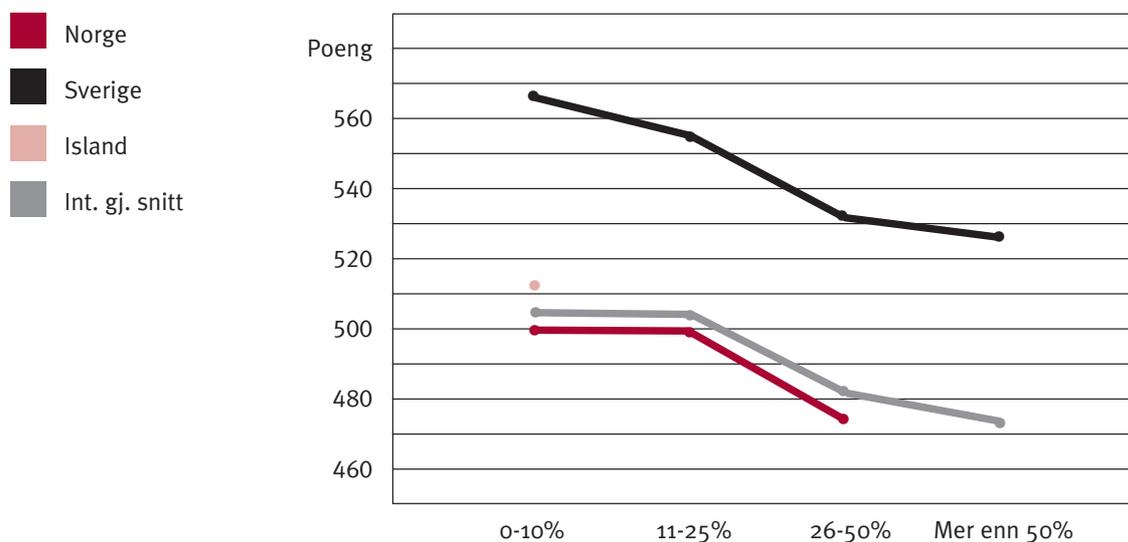

Tabellen viser prosentandel lærer som svarer ja på seks forskjellige utsagn. Den inneholder så mye informasjon at det er vanskelig å lage en sammenfatning på noen få linjer. Det synes imidlertid å være en del forskjeller når det gjelder hva lærerne i de tre nordiske landene velger å gjøre når elever sakker akterut i lesing.

Om disse forskjellene skyldes holdninger, tradisjoner eller hvilke reelle muligheter for hjelp som finnes, er det ikke mulig å si noe om. Her bør en eventuelt gå videre med å få inn supplerende informasjon.

Språkbakgrunn på skolen

Fig. 14
Prosentandel elever som ikke snakker norsk som første språk

Forholdene på Island er ganske forskjellige fra Norge og Sverige når det gjelder antall elever som ikke snakker landets språk som førstespråk.

Når det gjelder Norge, mangler det skoler i gruppen ”over 50 %”, trolig fordi noen skoler med stort innslag av mange fremmedspråklige elever ikke rakk å få oversatt informasjonsmaterieil til alle de forskjellige språkene. Noen skoler valgte i denne situasjonen å ikke delta i PIRLS. Norge kom med i PIRLS i siste liten, og det er forståelig, om enn beklagelig, at noen få skoler valgte denne løsningen.

De dataene som foreligger viser imidlertid at en må over 25% fremmedspråklige

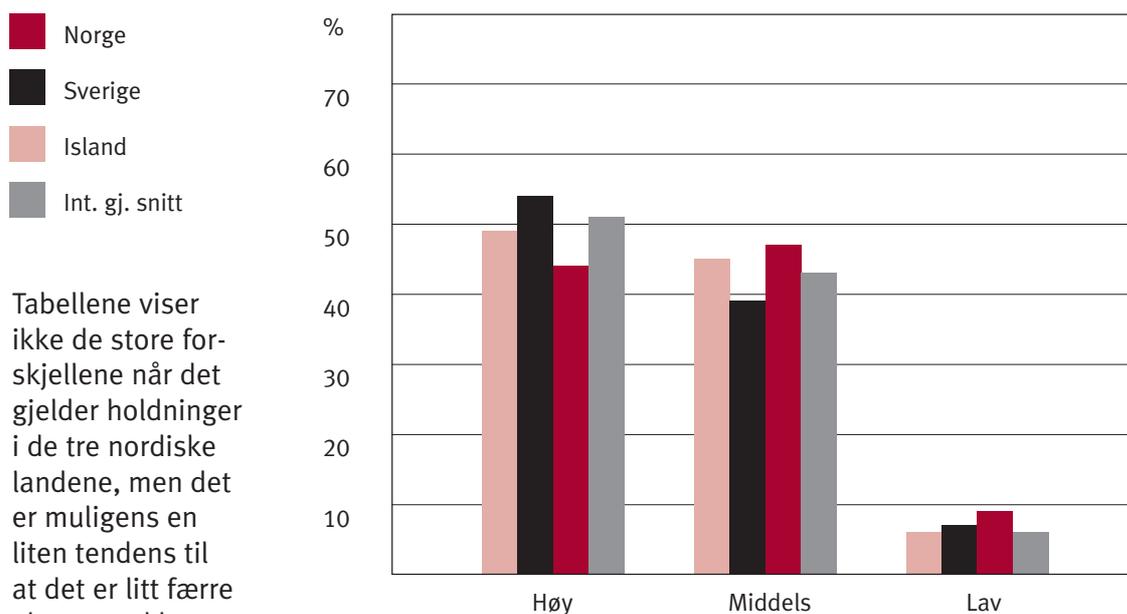
elever i et skolemiljø før en ser store utslag på leseferdigheten. I Norge er dette helt tydelig, og i Sverige ser en tendenser som går i samme retning.

Elevenes holdning til lesing

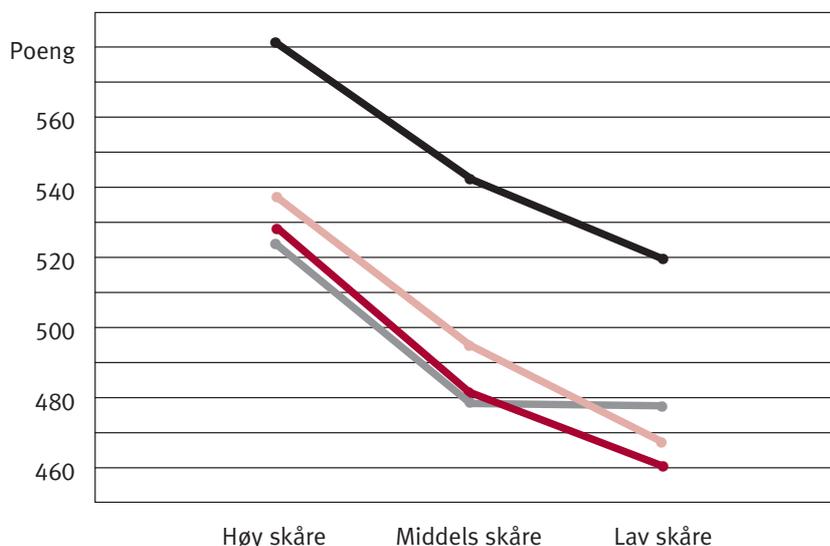
I PIRLS er det blitt laget en samleskåre for elevenes holdning til lesing basert på svar på følgende utsagn: Jeg leser bare hvis jeg må, Jeg liker å prate om bøker med andre mennesker, Jeg ville være glad hvis noen ga meg en bok i presang, Jeg synes lesing er kjedelig, Jeg liker å lese.

Fig. 15 Prosentandel elever fordelt på samleskåre som angir elevens holdning til lesing

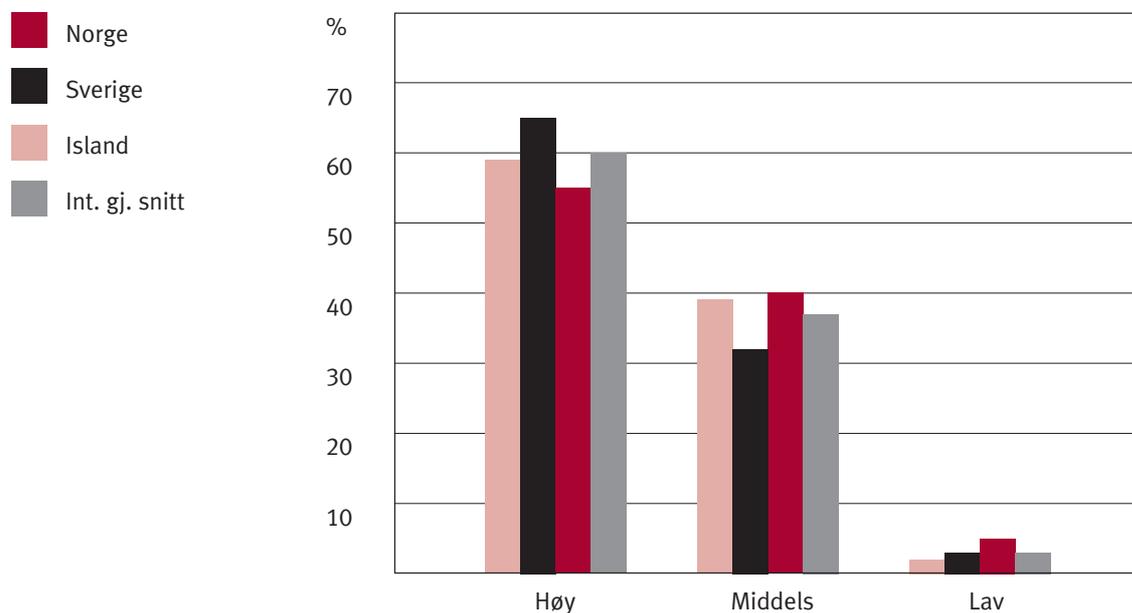

Tabellene viser ikke de store forskjellene når det gjelder holdninger i de tre nordiske landene, men det er muligens en liten tendens til at det er litt færre elever med høy samleskåre og litt flere elever med lav samleskåre i Norge sammenlignet med de to andre nordiske landene. Tabellene viser også at det er en klar sammenheng mellom elevenes holdning til lesing og gjennomsnittlig leseferdighet. Dette gjelder i alle de tre nordiske landene. Tilsvarende funn er gjort i de andre internasjonale undersøkelsene (IEA og PISA).

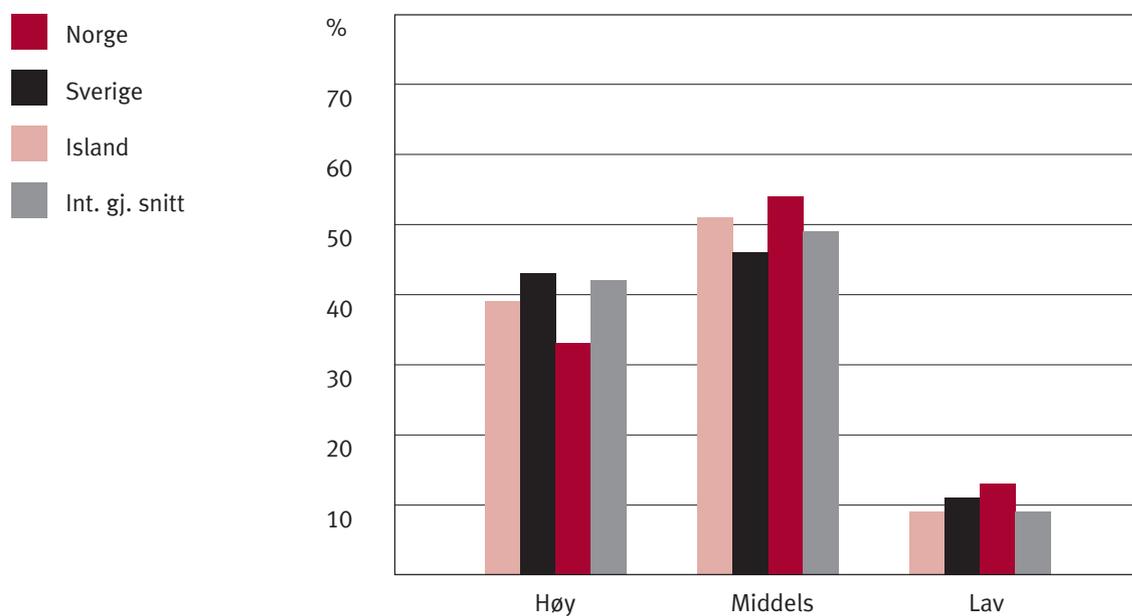
Fig. 16 Gjennomsnittlig leseresultat fordelt på samleskåre som angir elevens holdning til lesing

Fig. 17 Prosentandel jenter fordelt på samleskåre som angir deres holdning til lesing

Fig. 18 Prosentandel gutter fordelt på samleskåre som angir deres holdning til lesing

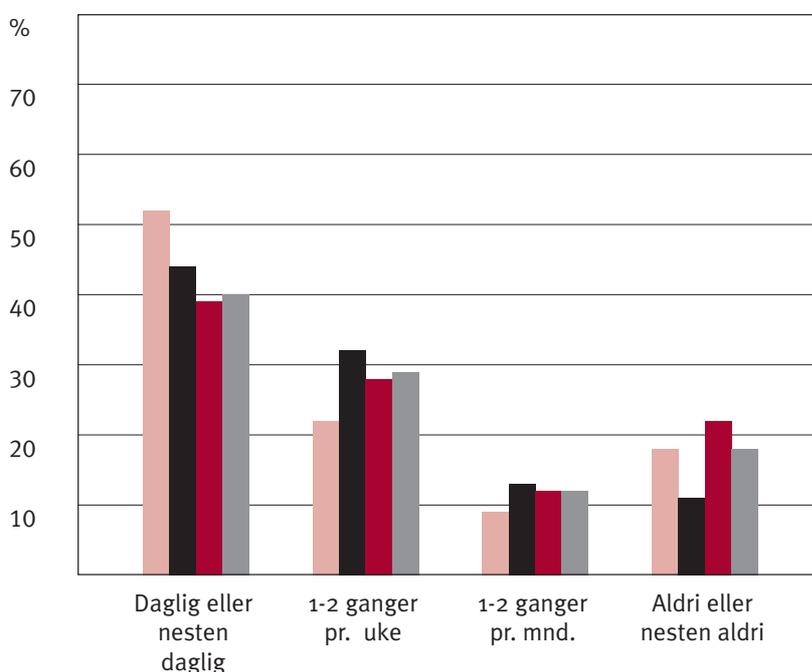
En ser i alle de tre landene at jentene har et mer positivt forhold til lesing enn guttene. Dette er for øvrig en klar tendens som går igjen i alle land som har deltatt i PIRLS.

Fig. 19 Prosentandel elever fordelt på fire alternativ som angir lesing utenom skolen

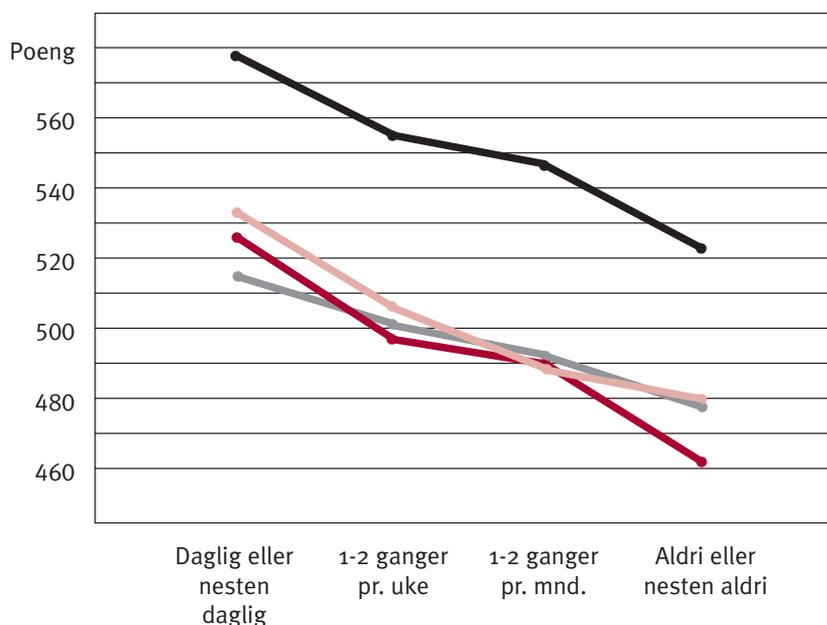

Tabellene viser en klar sammenheng mellom hvor ofte elevene leser og gjennomsnittlig leseresultat. Denne sammenhengen er den samme i Sverige og Norge og på Island. Dette er funn som samsvarer godt med resultatene i IEA 1991 og PISA 2000.

Tabellene viser ikke de store forskjellene, men det er en tendens til at det er litt færre elever i Norge som leser daglig eller nesten daglig, og litt flere elever i Norge som oppgir at de aldri eller nesten aldri leser utenom skolen.

Fig. 20 Lesing utenom skolen og leseresultat

Litteratur

Campbell, J.R. et al. (2001). Framework and Specifications for PIRLS Assessment 2001. Boston: International Study Center.

Høien, T., Lundberg, I. & Tønnessen, F.E. (1994). Kor godt les norske barn? Stavanger: Senter for leseforskning.

Lie, S. et al. (2001). Godt rustet for framtida? Norske 15-åringers kompetanse i lesing og realfag i et internasjonalt perspektiv. Oslo: Institutt for lærerutdanning og skoleutvikling, Universitetet i Oslo.

Martin, O.M., Mullis, I.V.S. & Kennedy, A.M. (2000). PIRLS Technical Report. Boston: International Study Center.

Mullis, I.V.S. et al. (2002). PIRLS 2001 Encyclopedia. Boston: International Study Center.

Solheim, R.G., & Tønnessen, F.E. (1999). Kartlegging av leseferdighet og lesevaner på 9. klassetrinn. Oslo: KUF.

Solheim, R.G., & Tønnessen, F.E. (2003). Slik Leser 10-åring i Norge. Stavanger: Senter for leseforskning.

Tønnessen, F.E. (1995). Linjer i barns lesing. Stavanger: Senter for leseforskning.

Tønnessen, F.E. & Solheim, R.G. (1998). Kartlegging av leseferdighet og lesevaner på 2. klassetrinn. Oslo: KUF.

